

Veiledning til dekonstruksjon av modelltekst på *Setningsnivå*

Ressurser:

- Setningskomposisjon (BY_fase 2_setningsnivaa_setningskomposisjon_ty)

I denne sekvensen på setningsnivå foreslår vi aktiviteten *Setningskomposisjon (Cooperative Learning)*-metodikk). Her skal elevene ta aktive roller for å få en forståelse for hvilke bestanddeler en setning vanligvis består av og hvilke muligheter man har for å variere denne. Den læringsstøttende samtalen omkring setningene kan favne om grammatiske emner som subjekt-verbal samsvar, setningsledd, ordklasser og ordstilling. Belegg for aktiviteten Setningskomposisjon finner vi i kompetansemålet: «bruke grunnleggende språklige strukturer og former for tekstbinding» (nivå I). Gjennom aktiviteten leser, lytter og taler elevene, samtidig som de er fysisk aktive.

Som utgangspunkt for denne læringssekvensen har vi i dokumentet *BY_fase 2_setningsnivaa_setningskomposisjon_ty* hentet ut fire setninger fra modellteksten. Disse er delt opp i enkeltelementer (ord og setningsledd). Dokumentet skrives ut og arkene klippes i to (A5-format).

Framgangsmåte:

- Plakatene (se *Ressurser*) deles ut til tilfeldige elever. Læreren framsier den første setningen på norsk ut i klasserommet
- Elevene med de plakatene som representerer denne setningen på tysk, blir bedt om å komme fram og danne setningen fysisk (elevene står vendt mot klassen og holder plakatene synlig foran seg)
- Resultatet (den tyske setningen) leses høyt i kor
- En læringssamtale om ulike aspekter ved setningen gjennomføres (se enkelte forslag til spørsmål til læringssamtalen under). Elevene kan også synliggjøre alternativ ordstilling ved å bytte plass.

En alternativ framgangsmåte er å spre alle lappene utover et bord/gulvet og la elever komme fram, finne de relevante lappene til oppleste setningen og stille seg opp etter hvert som setninger skal dannes.

I sjangerpedagogikk undervises innhold og form eksplisitt med en utforskende og engasjerende tilnærming og innen elevenes utviklingszone – se våre forslag til spørsmål for en bevisstgjørende læringssamtale omkring eksempelsetningene (spørsmålene tilpasses elevenes kunnskaps- og språknivå):

- Hvilke(t) ord mener dere er emneord i setningen?
- Hva mener dere er subjektet i setningen?
- Hvilken plassering har subjektet?
- Hvilken ordklasse er subjektet?
- Hva mener dere er verbalet i setningen?

BY_fase 2_setningsnivaa_veiledning_ty

- Hvilken plassering har verbalet?
- Hvilken ordklasse er verbalet?
- Hvorfor er dette en setning?
- Hvorfor har verbalet/verbet denne formen?
- Hvilke ledd består setningen ellers av?
- Hvilke(n) ordklasse(r) tilhører disse leddene?
- Kan man se for seg en annen rekkefølge på setningsleddene/plakatene? Hvilke(n)?
- Dersom rekkefølgen endres – har dette noen betydning for meningsinnholdet?
- Hvilket kjønn har substantivet/substantivene. Hvorfor?

Setninger fra modellteksten oversatt til norsk og med alternativ ordstilling:

Setning 1

typiske retter fra Frankfurt	er	«Frankfurter», grønn saus og «Handkäs mit Musik»
typische Gerichte aus Frankfurt	sind	«Frankfurter», grüne Soße und «Handkäs mit Musik»
«Frankfurter», grüne Soße und «Handkäs mit Musik»	sind	typische Gerichte aus Frankfurt

Setning 2

hvert år	finner	over hundre gatefester, marked og folkefester	sted
jedes Jahr	finden	über hundert Straßenfeste, Märkte und Volksfeste	statt
über hundert Straßenfeste, Märkte und Volksfeste	finden	jedes Jahr	statt

Setning 3

metropolen Frankfurt	befinner seg	midt i hjertet av Tyskland og Europa
die Metropole Frankfurt am Main	befindet sich	mitten im Herzen Deutschlands und Europas
mitten im Herzen Deutschlands und Europas	befindet sich	die Metropole Frankfurt am Main

Setning 4

hovedjernbanestasjonen	er	et sentralt jernbaneknutepunkt
der Hauptbahnhof	ist	ein zentraler Bahnknotenpunkt
ein zentraler Bahnknotenpunkt	ist	der Hauptbahnhof

Setning 5

i gamlebyen	ligger	også Goethe-huset
In der Altstadt	liegt	auch das Goethe-Haus
auch das Goethe-Haus	liegt	In der Altstadt